Viena kirvio pusė yra su titnago žieve, kitoje matyti ties ašmenimis, nuoskalos vidinėje pusėje, kuprelės žymė. Viena kirvio įtvaros pusė suformuota tikslia lenkta išskala, kita – pritaikyta prie titnago paviršiaus formos. Kirvio ašmenyse iš abiejų pusių nuo darbo pasilikusios išskalėlės. Kirvis yra 7,7 cm ilgio, plotis ties ašmenų galais – 6,8 cm, išlenktų ašmenų ilgis – 10,2 cm, kirvio įtvaros plotis – 2,3 cm.

Aptiktasis kirvis labai primena žalvarinius atkraštinius kirvius ir, matyt, gali būti datuojamas senojo–naujojo žalvario amžiaus riba.

Šalia kirvio aptikta smulkių lygiu paviršiumi puodų šukelių, kurių molio masėje yra grūsto granito. Ištyrus 1,5×1,5 m dydžio šurfą, ryškesnio kultūrinio sluoksnio neaptikta.

Algirdas GIRININKAS

Survey of Aluota hill-fort environs in 1998

During the fieldwalking survey of Aluota hill-fort (Kupiškis district) carried out by the LIH in 1998 a flint winged axe – reminding bronze winged axes – was uncovered on a forested hill about 150 m south-east of the hill-fort. The find site also contained stone chips and very fine smooth ceramics with crushed granite inclusions in the clay mass. The examined area, sized 1,5x1,5 m, revealed no marks of habitation zone. The winged flint axe and fine ceramics presumably date to the end of the Old Bronze age the beginning of the New Bronze Age.

Eugenijus IVANAUSKAS

NEAIŠKIŲ ARCHEOLOGIJOS OBJEKTŲ ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI JONAVOS, KAIŠIADORIŲ, ŠAKIŲ, MAŽEIKIŲ IR AKMENĖS RAJONUOSE 1999 M.

KPC ir KVAD pavedimu 1999 m. buvo vykdomi žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai spėjamoje Skarulių (Jonavos r.) senovės gyvenvietėje, Kapitoniškių (Kaišiadorių r.) pilkapių vietoje, Šėtijų (Šakių r.) senovės gyvenvietėje, Šafarkos (Jonavos r.) pilkapyne bei Santeklių (Akmenės r.), Petraičių (Mažeikių r.) ir Degsnelės (Utenos r.) kapinynuose.

Skarulių senovės gyvenvietės teritorijoje ištirta 40 m^2, kultūrinio

sluoksnio nerasta. Šurfe Nr. 4 aptikta suardyto degintinio kapo likučių: degintų žmogaus kaulų, antkaklės ir apyrankės fragmentų. Šurfe Nr. 11 rastas apardytas degintinis kapas. Tai 20×40 cm dydžio ovalo formos duobelė, įgilinta iki 20 cm nuo dabartinio žemės paviršiaus, užpildyta pilku smėliu, persimaišiusiu su angliukais ir žmonių degintais kauliukais. Rasta žalvarinės įvijos dalis. Kapai datuojami IX–XIV a. Visos aplinkybės rodytų, kad į PR nuo pagrindinės kaimo gatvės seniau būta pilkapyno. Kitais metais tyrinėjimus reikėtų pratęsti, nustatyti saugotiną pilkapių vietos teritoriją.

Kapitoniškių pilkapių vietoje ištirta apie 44 m^2. Pirmojoje perkasoje, 4×5 m dydžio, 30 cm gylyje nuo žemės paviršiaus, rasta 302 cm ilgio, iki 100 cm pločio, iki 85 cm gylio netaisyklingo ovalo formos buitinė–ūkinė duobė Nr. 1, užpildyta pilkšvu smėliu, persimaišiusiu su angliukais. Rasta XIV–XV a. lygiašonės keramikos, puoštos braukomis, tinko gabalų. Antrojoje perkasoje, taip pat 4×5 m dydžio, aptikti 3 degintiniai žmonių kapai.

Kapo Nr 1 duobė atsidengė kvadrate A4, 40 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Ji buvo ištęsto ovalo formos, iki 11 cm ilgio ir 9 cm pločio, iki 5 cm gylio. Užpilas – gelsvas smėlis, persimaišęs su angliukais ir degintiniais žmonių kauliukais. Įkapių nerasta.

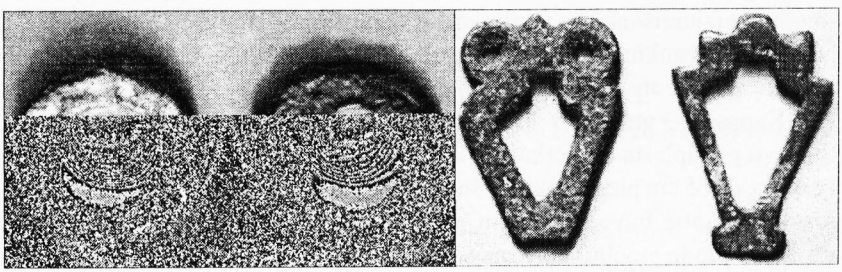
Kapas Nr. 2 atsidengė 30 cm gylyje kvadratuose B1,2 C 1,2. Kapo duobė buvo iki 148 cm ilgio ir 43–83 cm pločio, netaisyklingo, ištęsto, siaurėjančio į vieną galą ovalo formos. Duobė buvo iki 51 cm gylio, užpildyta pilkšvu smėliu, persimaišiusiu su angliukais ir degintiniais žmonių kaulais. Rasti 2 juostinių apyrankių fragmentai, skambalas ir 2 lygiašonės keramikos puodų sienelių fragmentai. Kapas datuojamas XII–XIII a.

Kapas Nr 3 atsidengė 20–40 cm gylyje kvadratuose C4, D3, 4, E3, 4. Be to, buvo prasiplėsta už perkasos ribų darant išpjovą. Kapo duobė buvo 225 cm ilgio, iki 65 cm pločio, pailgo, šiek tiek lenkto, išplatinto ties viduriu ovalo formos. Duobė buvo iki 14 cm gylio nuo aplinkui atsidengusio įžemio, užpildyta juodu smėliu, persimaišiusiu su angliukais ir degintiniais žmonių kauliukais. Jos dugne sukrauta 18 smulkių, ne didesnių nei 20 cm ilgio akmenų, kurie nesudarė taisyklingos geometrinės konstrukcijos. Rasta įkapių: 2 moliniai verpstukai, 2 įtveriamieji peiliai, 2 įvijos, įvijinis žiedas, kūginės antkaklės fragmentai, keli geriamojo rago fragmentai, skambalas, keli smulkūs lygiašonės keramikos fragmentai. Kapas datuojamas XII–XIII a.

Šėtijų senovės gyvenvietėje ištirtas 40 m² plotas. Didžiojoje senovės gyvenvietės dalyje kultūrinis sluoksnis perartas. Kai kur jo likę iki 36 cm storio. Su metalo detektoriumi surinkti paviršiniai radiniai: XII–XIV a. nebaigtų gaminti ir sulaužytų pasaginių segių išplatintais ir aguoniniais galais fragmentų, to pat laiko diržo sagtelė, žiedas paplatintu priekiu, akmeninis grūstuvas, XIII–XVIII a. lygiašonės keramikos fragmentų, XVI–XVII a. žiedas, kryželis, peilio apkalas, Svidnicos 1526 m. pusgrašis, XVIII a. angliška medžioklinė saga.

Šėtijų kaimavietėje ištirtas 9 m² plotas XVIII a. pr. lobio radimo vietoje. Lobis rastas su metalo detektoriumi. Jis buvo įkastas 30–35 cm gylyje, supakuotas į drobės audeklą, puoštą raudona juostele. Rasta apie 350 XVII a. Lenkijos, Lietuvos, Prūsijos, Ispanijos Nyderlandų ir Jungtinių Nyderlandų varinių ir sidabrinių monetų. Lobis buvo paslėptas pastato vietoje ar šalia jo. Žemės paviršiuje rastas akmeninis galąstuvas. Be to, už 100 m nuo lobio radimo vietos buvo IX–XIII a. datuojamas durklo žalvarinis skersinis. Kadangi dalis lobio ariant pasklido dirvoje, būtina jas kitais metais, tęsiant tyrinėjimus, surinkti.

Šafarkos (Jonavos r.) spėjamame pilkapyne ištirta pusė pilkapio. Paaiškėjo, kad tai būta XIX a. vid. riboženklio.

1 2

Pav. 48. Šėtijų kaimavietės radiniai: 1 – švininiai XVII a. II pusės – XVIII a. I pusės verpstukai, 2 – XVIII a. vid. moteriškų diržų sagtelės.

Fig. 48. Finds of the site of Šėtijai village: 1 – lead spindles dating back to the second half of the 17th century – the first half of 18th century, 2 – buckle of women's belt of the mid-18th century.

Santeklių (Akmenės r.) spėjamame kapinyne kapų ir jiems priskirtinų radinių nerasta. Taip pat jų nebuvo Degsnelės (Utenos r.) spėjamame kapinyne. **Petraičių (Mažeikių r.) spėjamame kapinyne** rasta smulkių žmonių kaulų, sagtelė ir medalikėlis iš suardytų XVIII–XX a. kapų.

Eugenijus IVANAUSKAS

Survey of indefinite archaeological objects in Jonava, Kaišiadorys, Šakiai, Mažeikiai and Akmenė districts in 1999

In 1999 the LCCH investigated Skaruliai settlement (Jonava district). No habitation layer was unearthed. It also investigated Kapitoniškės (Kaišiadorys district) barrow cemetery where 3 burials dating to the 12th-13th century were uncovered. The old burial ground of Šėtijai settlement (Šakiai district) contained in its disturbed habitation layer artefacts dating to the 12th-14th century and ceramics dating to the 13th-18th century. In Šėtijai village site artefacts dating to the 9th-13th century were found.

Virginija RAMANAUSKAITĖ

PAŠVINIO EŽERO PAKRANČIŲ ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI 1998 M.

Pašvinio (Pašvinės) ežeras yra Šiaulių r., 3 km į V nuo Kurtuvėnų, dešinėje Šiaulių–Užvenčio kelio pusėje. Jis užima 18 ha plotą. Iš Š, ŠV ir R ežerą supa pievos bei dirbamos žemės. Pašvinio ežero Š krante yra didžiulė ariama kalva, kurios P pašlaitėje buvo aptinkama žmonių kaulų. Po 1972 m. žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų (vadovas V. Daugudis) Pašvinės senkapis (*LII Rankraštynas, b.* 332) įtrauktas į vietinės reikšmės Archeologijos paminklų sąrašą (AV–1260), tačiau 1981 m. iš jo išbrauktas.

Š ir R ežero pakrantėse įsikūręs Pašvinės kaimas. Jo gyventojas S. Gontis Kurtuvėnų regioniniam parkui pranešė, jog savo darže aptiko archeologinių radinių. 1998 m. birželio mėn. atvykus į Pašvinės kaimą paaiškėjo, jog S. Gončio sodybos darže rastos 3 vėlyvos žiestos keramikos šukės ir perskeltas titnago riedulys. Savininko teigimu, kasant daržą, jis aptikdavęs ir smulkesnių titnago gabalėlių (skelčių, nuoskalų?). Remiantis šiais duomenimis, ir buvo 1998 m. atlikti Pašvinio ežero pakrančių